

ANALIZA CALITATIVĂ A ȘTIRILOR PE SUBIECTUL SONDAJULUI POST-ELECTORAL ȘI DEZBATERILE PE REFORMA SISTEMULUI ELECTORAL

Primul caz de inducere în eroare a opiniei publice este legat de prezentarea studiului sociologic post-electoral realizat la comanda Asociației Promo-LEX și făcut public miercuri, 29 martie 2017.

Știrile difuzate de Publika TV, Prime TV, Canal 2 și Canal 3 au denaturat datele cercetării sociologice.

De exemplu: TITLU: Sondaj Promo-Lex: Moldovenii susțin masiv schimbarea sistemului electoral

http://www.publika.md/sondaj-promo-lex-moldovenii-sustin-masiv-schimbarea-sistemului-electoral_2939191.html

Știrea denaturează datele sondajului publicat de Promo-LEX prin următoarele:

1. **nu explică modalitatea de măsurare aleasă** (la măsurarea percepției privind sistemul electoral s-a adresat o întrebare la care respondenții au răspuns în ordinea preferințelor pentru 4 variante de răspuns și nu au fost rugați să aleagă o singură variantă de răspuns așa cum sugerează știrea difuzată de Publika TV și plasată pe www.publika.md)
2. **selectează părtinitor datele sondajului și cumulează în text, dar și vizual cifrele indicate** în sondaj: pentru susținătorii modificării sistemului electoral prin introducerea votului uninominal (32%) și cifrele indicate pentru susținătorii modificării sistemului actual prin introducerea sistemului mixt de vot (21%). Diagrama prezentată în știre diferă de cea prezentată în studiul sociologic (vedeți slide-ul 14 <http://bit.ly/2obl4IA>), iar în prezentarea făcută public există inclusiv recomandarea sociologilor de a prezenta și interpreta datele strict în funcție de modalitatea de măsurare aleasă și variantele de răspuns puse la dispoziție;
3. **este incompletă prin omiterea de a prezenta rezultatele cumulative ale celor 5 variante de răspuns**, unde tabloul arată astfel (vedeți slide-ul 15 <http://bit.ly/2obl4IA>): pentru modificarea sistemului actual prin introducerea listelor deschise sunt de acord 64%; pentru modificarea sistemului actual prin introducerea votului uninominal sunt de acord 53%; modificarea sistemului actual prin introducerea unui sistem mixt de vot sunt de acord 48%; pentru menținerea sistemului proporțional de vot sunt 43%;
4. **titlul știrii este o "judecată de valoare" a reporterului** (opinie, comentariu, teorie, idee, care reflectă atitudinea față de un fapt, veridicitatea căreia este imposibil de dovedit) care nu reiese din cifrele sondajului, or sondajul arată că, după analiza primului răspuns dat de respondenți: 23% vor menținerea sistemului proporțional de vot; 32% - modificarea sistemului electoral prin introducerea votului uninominal; 21% - modificarea sistemului electoral prin introducerea votului mixt, 12% modificarea sistemului actual prin introducerea listelor deschise; 12% - nu știu sau n-au răspuns, iar dacă analizăm toate cele trei variante de răspuns în ordinea preferințelor, atunci titlul ar trebui probabil să fie "Moldovenii vor masiv păstrarea actualului sistem electoral, dar cu introducerea listelor deschise" ☺

Același lucru se aplică și pentru următoarele știri difuzate de Prime TV, Canal 2, și Canal 3, dar care sunt copy-paste din știrea difuzată de Publika TV. Vedeți mai jos link-urile:

http://www.canal3.md/ro/sondaj-promo-lex-moldovenii-sustin-masiv-schimbarea-sistemului-electoral_45099.html

http://www.prime.md/ro/sondaj-promo-lex-53-la-suta-din-cetatenii-se-pronunta-pentru-schimbarea-sistemului-de-vot_54080.html

http://www.canal2.md/news/sondaj-promo-lex-cetatenii-republicii-moldova-sustin-masiv-schimbarea-sistemului-electoral-3_63312.html

Al doilea caz, care se referă tot la sondajul post-electoral, dar este o analiză apărută pe platforma voxpublika.md, unde Iurie Morarescu, care se prezintă a fi ziarist la Asociația ziariștilor economiști, publică un articol (vedeți link: <http://bit.ly/2nSvJ81>) în care scrie următoarele:

1. "Ieri, au fost făcute publice rezultatele unui sondaj plătit de americani dar ascuns de moldoveni."

Asociația Promo-LEX n-a tăinuit faptul că intenționează să efectueze un studiu sociologic post-electoral. Anunțul pentru concursul de selectare a unor companii sociologice pentru a realiza un studiu sociologic a fost plasat pe site la data de 21 noiembrie 2016 (vedeți link: <http://bit.ly/2gBbifS>). Perioada de efectuare a sondajului a fost 12 februarie-2 martie 2017. După efectuarea cercetării Asociația Promo-LEX a decis să facă publice miercuri, 29 martie, datele studiului care se referă la percepția cetățenilor despre campania prezidențială din 2016, prestația diferitor instituții și alte subiecte de actualitate social-politică. Studiul sociologic a fost difuzat tuturor instituțiilor de presă care sunt în baza de date a Asociației.

2. "În schimb, Promo-Lex a cam dat-o în bară. A invitat selectiv presa la evenimentul de lansare a rezultatelor sondajului. Din câte știu printre invitată presa care face anticampanie uninominalului, iar asta mă face să cred că s-a încercat schimbarea accentelor."

Promo-LEX ține mult la pluralismul de opinii din societate. Pentru a explica datele sondajului, asociația a organizat, miercuri, 29 martie, ora 16.00, o prezentare informală a rezultatelor studiului sociologic post-electoral. La această prezentare au fost invitați 40 de jurnaliști din diverse medii, inclusiv și jurnaliști din cadrul holdingului GMG. Din cei 4 jurnaliști contactați (Alexei Lungu, Rita Ursalovschi, Vitalie Dogaru și Petru Bogatu), doar unul (Petru Bogatu) și-a dat acordul de a participa la eveniment, dar n-a ajuns la eveniment. După eveniment toți jurnaliștii au primit pe e-mail studiul sociologic.

Verificările efectuate de Promo-LEX, arată că nimeni din jurnaliști (foști ziaristi de la Basapres și Asociația ziaristilor economici) nu cunoaște despre existența unui ziarist cu numele Iurie Morarescu. Acesta nu are cont pe facebook, fotografia plasată nu apare nicăieri în rețeaua de web în afară de platforma voxpublika.md și nu există niciun articol semnat cu numele lui până la perioada plasării opiniilor acestuia pe voxpublika.md. Acest fapt, ne face să concluzionăm că, acesta este o identitate falsă, cu o biografie inventată, utilizată ca un instrument pentru a denigra de această dată bunul nume al Asociației Promo-LEX.

Și, *al treilea caz de folosire manipuloare a numelui Asociației Promo-LEX este legat de runda de dezbateri organizată de legislativ pe subiectul proiectului de lege privind trecerea la sistemul de vot uninominal.* În știrea de la Publika TV (vezi link: <http://bit.ly/2owFsDS>), intervenția lui Nicolae Panfil, coordonator de program Promo-LEX, este trunchiată, fiind denaturat sensul mesajului transmis. Publika TV a difuzat următorul citat:

"Da, trebuie să conștientizăm lucrul acesta și sondajul de opinie comandat de Promo-LEX confirmă faptul că cetățenii văd o necesitate și o oportunitate a modificării codului electoral. ", a spus Nicolae Panfil, reprezentantul organizației Promo-LEX."

Publicăm aici textul integral al intervenției lui Nicolae Panfil din Parlament:

„Domnule Președinte,

Stimată audiență,

Pentru că bănuiesc că sunt unul din ultimii vorbitori voi încerca să fac și o sinteză a argumentelor care au fost prezentate de către mai mulți reprezentanți ai societății civile, dar nu înainte de a constata un lucru, constatăm în primul rând că, deși suntem într-o democrație și Republica Moldova este declarată prin Constituție un stat democratic, astăzi discutăm despre un sistem electoral care a fost pus pe masă, fără a se discuta despre care ar putea fi și alte opțiuni. Și aici mulți colegi, în special persoane recunoscute în mediul academic, au menționat multe alte sisteme care poate ar merita atenție. În acest sens vreau să atrag atenția la începutul sesiunii a fost prezentate și rezultatele unui sondaj de opinie post electoral pe care l-a comandat Asociația Promo-LEX. Vreau să vă spun că pe lângă datele care au fost prezentate, în acel sondaj mai există și un alt slide care prezenta și alte date. Ori întrebarea care a fost pusă de către noi suna puțin mai complex și a solicitat cetățenii să vină cu un exercițiu de gândire mai aprofundată, nu pur și simplu dacă sunt de acord cu votul uninominal, sau cu votul cutare sau cu votul cutare. Noi am dat patru opțiuni dintre care una a fost menținerea sistemului proporțional actual de vot și am dat alte trei sisteme care știm că se discută iată și aici în această sală. Și vreau să vă spun că rezultatele conform primei, celei de a doua și celei de a treia opțiuni, pentru că cetățenii au fost solicitați în cadrul sondajului să spună care ar fi primul preferat, al doilea preferat, al treilea preferat. Deci, rezultatele sunt nu chiar așa de clare, cum se încearcă a se spune că este o soluție deja gata pregătită. În acest sens, **da, trebuie să conștientizăm și spunem lucrul acesta și sondajul de opinie comandat de Promo-LEX confirmă faptul că cetățenii văd o necesitate și o oportunitate a modificării sistemului electoral, pentru că toate cele trei opțiuni, prima, a doua și a treia opțiune, rezultatul este de doar 43%, cel mai mic rezultat dintre toate cele 4 opțiuni la această întrebare. Dar se ne uităm care este următoarea opțiune pentru care cetățenii au spus că și-ar da eventual votul sau care ar fi preferat de către ei. În acest sens sistemul electoral mixt despre care s-a discutat astăzi aici ar fi și el unul preferat cu 48% de către cetățenii care au răspuns conform prima, a doua și a treia opțiune. Și ulterior avem sistemul uninominal cu 53% pentru cei care au răspuns pe prima, a doua și a treia opțiune. Și atenție mare sistemul proporțional actual de vot propus spre păstrare cu introducerea listelor deschise, despre care s-a vorbit și aici în sală ar acumula 64%. 35% dintre cetățenii care au participat la sondaj au spus că aceasta ar fi a doua opțiune pe care ei ar vedea. De aceea haideți dacă suntem într-un stat democratic să discutăm mai întâi care sunt opțiunile, pentru că sunt foarte multe sisteme electorale. Și după care să discutăm în profunzime cum facem acel sistem să lucreze în contextul Republicii Moldova.**

Și promiteam la început că voi încerca să rezum foarte succint problemele ridicate și de către colegii mei din societatea civilă și cred că ele trebuie adresate și nu putem merge mai departe cu discuția unui proiect de lege pe uninominal dacă nu rezolvăm aceste întrebări. Și doar succint le voi da nume:

- Mandatul imperativ
- Încălcarea dreptului de vot al cetățenilor care locuiesc în regiunea transnistreană
- Scopul neclar al acestui proiect de lege
- Conflictul de interese al actualilor deputați
- Se limitează reprezentativitatea populației
- Proiectul promovează o agendă falsă

pentru că așa cum au spus și colegii mei, în loc să discutăm despre problemele constatate după campania electorală prezidențială, noi discutăm despre sistemul uninominal și acele probleme nu se știe când își vor găsi o rezolvare

- Eliminarea opoziției parlamentare

Trebuie să fim conștienți de acest lucru să în timp un astfel de sistem va avea un impact foarte puternic asupra opoziției. Oare cine din cei care vor candida pe uninominalul propus astăzi vor dori să fie în opoziție în cadrul Parlamentului? Toți vor dori să fi la putere, toți vor dori să și facă drumuri ș.a.m.d

- Lipsa unui consens politic și social

S-a vorbit și despre acest lucruri astăzi și cred că nu este de neglijat

- Riscurile de corupție sunt și ele majore

Personal am fost în Ucraina în calitate de observator internațional, timp de 3 luni, în 2012 și vreau să vă spun că spre surprinderea mea un candidat într-o circumscripție uninominală, atunci când a pierdut alegerile, el construind un drum exact înainte de alegeri, a mers cu greierul și a distrus drumul.

Hai deți să vedem și problema corupției care poate apărea

- Problemele fundamentale legislative nesoluționate, avem o serie de recomandări a diferitor instituții internaționale, care nu sunt soluționate până la capăt: ODHIR, Comisia de la Veneția, GRECO cu corupție electorală
- Din nou sistemul uninominal va diviza și mai mult societatea. Natura sistemului este așa încât minoritatea ajunge la putere, iar acea minoritate este formată din reprezentanții de obicei, ai partidului dominant.

Aceste lucruri am vrut să le reiterez. Cred că astăzi s-a discutat foarte mult cu argumente dle Președinte. Autorii proiectului de lege au văzut că există opinii și hai deți să nu împingem un proiect doar pentru că este foarte mult dorit de către cineva. Hai deți să vedem dacă este acest proiect oportun pentru următoarele alegeri sau poate îl lăsăm să fie discutat pentru 2022, așa cum au spus și colegii, pentru că nu putem ca astăzi în Parlament să acceptăm ca deputații actuali să voteze ceva care este în beneficiul propriu până la urmă. Asta este, hai deți să ținem cont de aceste recomandări de aceste propuneri și să avem apoi dezbateri pe subiecte concrete care au fost identificate în campania electorală, iar ulterior să ne așezăm și să discutăm despre modificarea sistemului electoral.”

În conformitate cu Codului Deontologic al Jurnalistului din Republica Moldova, *jurnalista urmează să atribuie citatele cu acuratețe, acestea urmând să fi exacte, iar în cazul citării parțiale, jurnalista are obligația de a nu denatura mesajul persoanei citate.* După cum se poate vedea, în știrea difuzată de Publika TV, mesajul transmis de Nicolae Panfil a fost denaturat prin citarea inexactă și inducerea ideii în opinia publică despre faptul că Promo-LEX ar susține modificările codului electoral și trecerea la sistemul uninominal, or acest lucru este eronat și manipulator.